

# ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԻՐԱՎՈՒՆԿ ԵՒ ԲԱՐՆԱ

ՔՐԻՍՏՈՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

Rev. Père G. Kalemkarian  
te ngasse Michitaris  
N° 4 Vienne

Handwritten signature and initials.

ԳՐԱԾԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ  
Պոլիպարիոյ համար Տարեկան 12 ֆր.  
» » Վեցամսեայ 6 ֆր.  
Արտատպանի համար (երկու քիւր մեկ ծարսով) Տարեկան 14, վեցամսեայ 7 ֆր.  
Ամերիկայի » 2.60 տղ. վեցամս 1.50  
ԿԱՆԵՆԿ ՎՃԱՐՆԵՐ

Редакция на ВѢСТНИКЪ  
„Иравункъ“  
ВАРНА (България)

Redaction du journal  
„Iravounk“  
VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւններ  
էն չեն դիմարտուել յայտարարութեան  
ներքէն միայն կը հրատարակուին աւ-  
րոյշովին կամ մասամբ:  
Մանուցման տղը 20 սանթիմ. երե-  
փեկ աւելի անգամներու համար 20 0/0  
գնոյ կը լինի:

Stamp: 1901, VARNA

## ԶԵԿՈՑՑ

Մեզ պարտական եղող բաժա-  
նորդներէ կը իս դրոշի որ փութա-  
ցնեն իրենց պարտքերը մինչեւ յա-  
ռաչիկայ փետրուար 15. որպէսզի  
այդ աւետյ մէջ մենք ալ վարու-  
ինք անոնց հետ աշխատանքիս  
որ իրենց պարտաճանաչութեան  
աստիճանը ցոյց կուտայ: Արդեւ  
անոնց երկտողներով յիշեցուցած  
ենք իրենց պարտքին քանակը:  
Նշանակաւ կը խնդրուի մեր գոր-  
ծակաւորներէ որ հաճին ԱՆՅԱՆ  
ՊԱՂ դրկել իրենց 1900 տարւոյ  
հաշիւները:

Իրաւունք Ռուսացի մէջ կը  
ծախար Տիար Մ. Թիւրքիստանի  
ճիւղաւորաւորը. հատը 15 սան-  
թիմ:

## ԻՆՉ ԿՄՏԱԾԵՆ

Նոր տարիի տօնութիւնէն ետք,  
անմիջապէս աւ կարեւոր հարցը  
կը ներկայանայ մարքի, թէ՛ դա-  
րամակի աւ տարիի մէջ, ինչ կը  
մտածեն մեր գործիչներ:

Հայրենիքի ամեն կողմէն ան-  
հնարին տառապանքի ու քստմե-  
ցոյցի հաւածանքներու ու հարըս  
տահարութեանց տխուր լուրեր ու  
պաշտօնական վիճակագրութիւնն  
ը կը տեղան չարունակ, աւ բո-  
լոր սիրտ տորոզ իրողութեանց  
հանգէպ, ինչ կը մտածեն մեր  
գործիչներ:

Թիւրքի ու Քիւրդի ձեռքով  
կաշակերպութեամբ աղքատութիւն  
ու իր յարակից գոթաղբութիւնն  
ը ալ իրենց ծայրագոյն աստի-  
ճանին հասած են Հայաստանի մէկ  
ծայրէն միւս ծայրը: Ու բնագա-  
ւառի մէջ, հայութեան շիջն ու  
հոգին կաշմող հայ գիւղացիտարր  
իր կենսական բոլոր ուժերէն յայտ-  
նի համարձակ կը ջլատուի: Մեր  
չարչրուած ազգակիցներու այս դը-  
ժոխային կացութեան համար, ինչ  
կը մտածեն մեր գործիչներ:

Երեք հարիւր հազար նահատակ  
ներու կարմիր արիւն գեռ մեր

հայրենիքի հողի ու քարի վրայ  
իր անջնջելի հեռաքերը կը պահէ.  
ու աւ մայրերսնորս թողած  
բիւրուոր որբեր ու աղքիները ի  
րենց կրած աննոտութեան տա-  
ռապանքներէն զատ, անձերին  
տարեցնելու համար, «բոգու ճը-  
շոր հաց» կապողակեն, և անոնց  
ստ աղէխարչ պողտոտութիւնը  
ձագանգները Երոպական մա-  
մուլն ու մարդասէր սրտերը  
կը կրկնեն: Այս տանջուածներու  
ու անտէրներու վիթխարի թշուա-  
ռութիւնները ամբողջ համար,  
ի՞նչ կը մտածեն մեր գործիչներ:

Մեր անհամար աղքիներ, կոյ-  
սեր ու դեռատի կիները, հրէշ մեծ  
մարգասպանի եղիւնային մեղա-  
պարտութիւնով, Քիւրդի ու Թիւր-  
քը ալ ձակ համալ ձակ կ'առեան  
զին: ու արեւի տակ, ապաւազա-  
կերպով ու վայրագօրէն՝ անոնց ու  
նալարտ պատիւները կը բռնաբա-  
րեն, ու իրենց մոռնաւտ հարէմ-  
ները անոնցմով կը լեցունեն: Այս  
անմարտիկ անպատուութեան հա-  
մար, ինչ կը մտածեն մեր գոր-  
ծիչներ:

Մեր ազգային ներկայ ճակա-  
տագրական ճշմարտութիւն, մեր  
ամենուս պայտքն էր մէկ սիրտ  
ու մէկ հոգի՝ Հայրենիքի վերածը  
նութեան ու ազգային գոյւթեան  
անհամեմատ կռուի մէջ, փոխա-  
նակ՝ բիրտ ուժերով ու զազանա-  
յին տրամադրութիւններով մեր  
դէմ զինուած մարդախողով թըշ-  
նամիրն անկուն կորովով զիմակա-  
լելու, տարածեթ զաղափարներով  
իրարմէ խոտուած, ու իրական  
ուժերնիս բաժան բաժան անգոր-  
ծութեան դատապարտած ենք:  
Աս ամեն յաւալի իրականութեանց  
ու փաստակար պառակտումներուն  
միանգամ ընդ միշտ վերջ մը դը-  
նելու համար, ինչ կը մտածեն  
մեր գործիչներ:

Կուսակցական յուսահատեցուցիչ  
կռիւներու ու անձնական անի-  
մաստ վէճերու երեսէն մեր հիաս-  
թափուած ժողովուրդի ստուար  
մէկ մասը, յեղափոխութեան ու  
յեղափոխականներուն շիւ աչքով  
ու կասկածոտ միտքով կը նայի:  
Ժողովուրդի պղտորուած սիրտը ու  
կասկածոտ միտքը շինելու եւ  
յեղափոխութեան վարկը բարձրա-

ցնելու համար, ինչ կը մտածեն  
մեր գործիչներ:

Յեղափոխութեան նուիրականու-  
թիւնը արատաւորաւ ու հասարա-  
կաց աստահութիւնն չարաչար գոր-  
ծածող մակարոյժ յեղափոխական  
ներու, անձնական նեղ հաշիւներով  
զաղափարի ամեն արբութիւն ու  
բացող դատաւիժներու, ինչպէս եւ  
ժողովուրդը վհատեցնելու համար  
մուծ հաշիւներով ապրող անգոյն  
արարածներուն, իրենց չափը ցոյց  
տալու համար, ինչ կը մտածեն  
մեր գործիչներ:

Այս բոլոր էական հարցեր ի-  
րենց օրինաւոր լուծման վիճակին  
մէջ զննու ու յեղափոխութեան  
արատներ մաքրելով, ժողովրդեան  
կատարեալ աստահութիւնն ու հա-  
մարումը զրաւելու համար, ար-  
գեթ այս տարիի մէջ լուրջ ու  
վճռական քայլ մը առնել պիտի  
մտածեն մեր գործիչներ:

## Ղ. Պ. ՆԱԽԱՊԵՆ

### ՆԱԽԱՊ ԳՈՒՄԵՆ

16/20 Դեկտեմբեր 1900

Կը փութած ձեզ հաղորդել հե-  
տեւեալ դէպքերը Ռոս Արմէնիայի  
համար:

1. Մշտ Տեղապահ Բարդէն վար-  
դապետ՝ որ քանի մը շարաթներէ  
ի վեր բանտարկուած էր, կարին  
բերուեցաւ ամսոյս 7/20ին, ոստի-  
կանական հսկողութեան տակ: Չա-  
նի գիշիր մը կ'առաւարական չէն  
քի սենեակներէ միոյն մէջ գոցե-  
լէ վերջ, հետեւեալ առաւօտ ճամ-  
բայ հանեցին Տրապիզոն երթու-  
լու համար, առանց Առաջնորդարան  
հանգպցնելու:

Չը գիտցուի թէ այս ձերբա-  
կալութեան բուն պատճառը ինչ  
է. այս մասին զլխաւորապէս եր-  
կու ենթադրութիւն կայ: Ա. կա-  
ռավարութիւնը անոր առաջարկած  
ըլլայ որ շրջաբերական մը կամ  
հեռագիր մը ստորագրէ յայտա-  
լարող թէ Մուշի մէջ կատարեալ  
անգործութիւն կը տիրէ. ինչ որ  
վարդապետը մերժած ըլլայ: Բ.  
Մուշի տաղանապալի վիճակի մա-  
սին Պատրիարքարանի սրտայոյզ  
նամակ մը գրած և ժողովականներէ  
մին զանի կառավարութեան հա-  
ղորդած ըլլայ:

2. Պայպուտի դաշտի ու գիւ-  
ղերուն հայ բնակիչք խուճախուճը  
Տրապիզոն կ'ազան, որովհետեւ  
հարկահաւաքները անոնց չեն ձը-  
գած ոչ հաց, ոչ անասուն եւ ոչ  
անկողին:

Տրապիզոնի փողոցները լեցուն  
են ծերերով, փոքր տղաքներով,  
երիտասարդներով ու կիներով:  
Երէկի բարեկեցիկ մարդը այսօր  
մուրացիկ է, ձեռք կը կտրկտէ  
պատառ մը հացի համար: Եստեք  
զլխաւորապէս կ'ազան Լուսյոնք:  
Մեծ Բլուր, Նիվ, Բլրակ, Քաան-  
դա, Պալաւոր, վարդահան և  
ուրիշ գիւղերէ:

Ոչ ոք անոնց վրայ լուրջ ոչա-  
ղբութիւն ընծալիւ վիճակի մէջ  
չէ, որովհետեւ շարքուած ու կո-  
ղպտուած Տրապիզոնցիները հա-  
ղիւ իրենց հացը կրնան ճարել  
միեւնոյն ատեն ձեռնուռնայն ետ  
չեն դարձնիր իրենց դուռը զար-  
նող զաղթականը, զո՞նէ պատառ  
մը հաց կուտան: սակայն և այն-  
պէս իրենց վիճակն ալ արգահա-  
տելի է:

3. Օտար երկիր երթալն խըս-  
տիւ արգելուած է. միայն մեծ  
գոթաւորութեամբ և բացառաբար  
ոմանց կարտօնեն Ռուսմանիա եր-  
թալ, ուրկէ կարելի կըլլայ ուրիշ  
տեղ անցնիլ:

Ռուսմանիան, որ շարքերու տ-  
տեն անխղճաբար կը մերժէր  
սարսափահար հոն ապաստանիլ ու  
զոդները, այսօր կընդունի Հայն-  
ը: ինչ առեղծուած է այս:

4. Չանազճի գիւղին մէջ, Քը-  
զիէն վեց ժամ հեռու, 2-300 տա-  
րի տուալ իրիւ թէ Թիւրքեր կը  
բնակին եղիր: Այդ թիւրքերու  
զաղթութեան վերջ Հայեր հոն հաս-  
տատուեր են: Այժմ Թիւրքերը  
Հայոց նեղ կացութիւնէն օգտուե-  
լով, կ'առաւարտութեան դիմած են  
և կը պահանջեն գիւղին 40.50  
սունները փլցնել, որոնք իրիւ  
թէ Թիւրքերու ստատկնոցին վը-  
րայ շինուած ըլլան: Քիզիի Առաջ  
նորդը դատարան դիմեց, և շնոր-  
հիւ դատաւորին որ մանաւանդ  
տեղւոյն Գայմազամին դէմ հակա-  
ռակութիւն ունէր, Հայոց նպաս-  
տաւոր վճռագիր մը ստացաւ: Այ-  
սօր վրայ Գայմազամը զայրացած  
է և գործը այն կէտին հասաւ որ  
վահրիճ վրդ. յուսահատ կ'առնին  
զնաց կառավարչին ներկայանալով

խնդիրը անոր պարզելու : Բայ  
կառավարիչը չընդունեց նորն իսկ  
առաջնորդը իր ներկայութեան .  
սա ալ յուսարեակ կարիւնէն Գորիս  
միկնեցու :

Քրո Արմենիա

ՇԱՀԻՆ ՀՐԱՊԱՐՏԱԿԸ

Պարսից Շահին Հայոց վարժա  
րաններուն համար տուած ֆէրմա  
նին թարգմանութիւնը հետեւեալն է .

«Այն օրից , ինչ Գէյան փառանեղ  
թագաւորները զահը եւ Իրանի կայս-  
րութեան Շահնշահութիւնը մը Օգոս-  
տոսի առաջին ամսուայ 10-ին վիճակից  
իրբու երախտագիտութիւն առ Աստու-  
ածային նախախնամութիւնը , մենք  
տարածեցինք մեզ շնորհած «դորմու-  
թեան ճառագայթները մեր կայսրու-  
թեան բոլոր բնակիչներին վրայ , ինչ  
ազգի եւ ցեղն ու կրօնի պատկանէին  
նրանք , եւ ամենքին Հայրենիքի որ-  
դինքն համարելով՝ ամեն առիթով եւ  
ամեն պարագայում նրանց բարօրու-  
թեան համար ոչինչ չը խնայեցինք :  
Յոյս ունենալով , որ ամենակարգ Աս-  
տուծու օգնութեամբ աւելի քան ցարդ  
վայելելով երկնային օծանդակութեան  
շնորհը՝ մեր այս սուրբ պարտակա-  
նութեան մէջ աւելի սըղողութիւն  
զընենք :

«Եւ արդ , մի բան , որ մեր սրտի  
բարի իզմերի հետ կատարելագոյն հա-  
մապատասխան է , այն է , որ մեր  
կայսրութեան Հայ ազգաբնակչութիւնը  
որ հին ժամանակներից իվըր բնակած  
է առ ոտս Պարսից արքայական գահի ,  
եւ որը մշտական հաւատարմ հպատակ  
կու թեան եւ հայրենասիրութեան ա-  
պացոյցներ է տուել , այժմ մտադիր  
է իր դպրոցների թիւն աւելացնել եւ  
թէհրանում , Դաւիթում եւ Պարսկաս-  
տանի այլ զաւառներում հաստատել  
մի քանի կենտրոնական նշանաւոր  
դպրոցներ եւ այս առիթով մեր Օգոս-  
տոսի «Լեհափառութիւնից արթո-  
նութիւն է խնդրել այդ դպրոցների  
բացման համար : Հայերի այդ նպա-  
տակը մեր սրտաբուղի փափաքների  
հետ համաձայն գտնելով եւ նկատելով ,  
որ այդ նպատակը մեր հպատակների  
առաջադիմութեան պատճառ պիտի  
դառնայ կրթութեան , արհեստների եւ  
երկրագործութեան ասպարէզներում ,  
եւ վստահականութեան զարգացման  
միջոց պիտի հանդիսանայ , սոյն հոգ  
արքայական ֆերմանով շնորհում ենք  
նրանց արտօնութիւն՝ Պարսկաստանի  
հայ դպրոցների բացման համար , եւ  
այդ դպրոցները մեր մասնաւոր հոգա-  
ծութեան եւ պաշտպանութեան տակ  
առնելով հրամայում ենք , որ այն  
գումարները , որոնք այդ ձեռնարկու-  
թեան համար յատկացվելու են , գոր-  
ծադրին նոյնի դարձի ձեռնարկողնե-  
րի եւ հոգաբարձուների մշակելիք կա-  
նոնադրութեան համեմատ որոշված  
ծախսերի համար : Ընդհանրապէս բո-  
լոր հաստատված դպրոցները մեր ար-  
քայական անձնաւորութեան պաշտպա-  
նութեան տակ դրելով , հրամայում  
ենք , որ մեր բոլոր պաշտօնականները  
ամեն տեսակ աջակցութիւն եւ օգնու-  
թիւն նուիրեն նոյն սուրբ գործի ա-  
ջողութեան համար :

Տրված Բէջէր ամսին 1318 թուի :

ՇԱՏ ՈՒՇ

Հայ Յեղափոխ. Դաշնակցու-  
թեան «օրկան» Դրօշակ թերթի  
վերջին թիւին Նուիրատուութիւն  
բաժնին մէջ կը կարգանք հետեւ  
եալը .

Բալքանեան ժամանակաւոր կեդր-  
կումբէն խնդրում է մեզ տպագրել  
հետեւեալը .

ՎԱՌՆԱՅԻ ՆԱԽԿԻՆ ԿՕՄԻՏԵԻՆ  
ՉՏՊԱԳՐՈՒԱՄ ՀԱՇԻՆՆԵՐԸ .

«..... Տեղական տիկնանց մաս-  
նաճիւղէ (1898 ապրիլ 3) 255 լէվ,  
..... Տիկ. մասնաճիւղէն (1898  
օգոստ. 11) 253 լէվ.....

Ինչպէս ծանօթ է «Իրաւունք»ի  
ընթերցողներուն , անցեալ տարի  
Տիկնանց Մասնաճիւղը հրապա-  
րակած էր խնդիր մը թէ՛ իր տը-  
ւած դրամները ըստ սովորութեան  
Դրօշակի մէջ հրատարակուած չըլ-  
լալէն կասկածելով ցրուուած է  
Մասնաճիւղը : Այդ խնդրին այն  
ատեն այդչափ յուզուելուն եւ մին  
չեւ Դատարանի ելնելուն հակառակ  
— թէ եւ դատարանութիւնը դեռ  
չէ տղի ունեցած — վառնայի եւ  
Պարսկեան ընդհ. կոմիտէները ԼԵ-  
ստութիւն պահած էին :

Այժմ Պարսկեան Դատարանի  
նոր կ'ըլ. կոմիտէն կուգայ այդ  
լուսթիւնը խղել , շատ ուշ եւ այն  
չ'աի ծիծաղելի որ կ'ստորպէ մեզ  
հետեւեալ հարցումները ընել .

1. Ի՞նչո՞ւ համար վառնայի նախ  
կին կոմիտէն իր ստոցած դրամ-  
ներու հաշիւը ըստ իր պաշտօնա-  
կան խոստման մինչեւ ցարդ հը-  
րատարակել չէր տուած :

2. Ինչո՞ւ համար Պարս. կոմի-  
տէն երեք տարի կը յետաձգէ  
հրատարակութիւնը այն գումա-  
րին , իմէ զայն երեք տարի առաջ  
ստացած էր : Եւ ինչո՞ւ համար  
որոշ կերպով չըսեր թէ այդ գու-  
մարները իրօք ստացած է . ին-  
չո՞ւ դեռ կը ջանայ փախուտի  
ձեւ մը բռնել , այսինքն միայն եւ  
րեւոյթը փրկելու համար «չոր-  
պագրոշաճ հաշիւներ»ը ըսելով կը  
բաւականանայ :

3. Ինչո՞ւ համար այդ Տի. մաս-  
նաճիւղի միջոցաւ (1898) կազմուած  
վիճակահանութեան եւ նուազահան  
դէսի հասոյթները , որ հազարա-  
ւոր ֆրանքի կը հասնին , դեռ չեն  
հրատարակուի :

Այս հարցումներուն մենք կը  
պատասխանենք թէ՛

1. Որովհետեւ այդ դրամները  
անհատական պէտքերու գործա-  
ծուած էին , ուստի չէին կրնար  
վառնայի կոմիտէի ան ատենուան  
տետրակին մէջ արձանագրուել իր-  
բեւ մուտք : (\*)

2. Որովհետեւ այդ դրամները  
մինչեւ այսօր դաշնակցութեան  
Բիւրօն չէ ստացած , եւ իր նպա-  
տակին չեն ծառայած :

3. Որովհետեւ թէ՛ վիճակահա-

(\*) Անցեալ տարի խնդիրը «Իրա-  
ւունք»ի միջոցաւ յուզուելէ յետոյ ,  
տետրակով որ խուսաբելու միջոց չի  
կոյ , նոր Տետրակ մը կարգադրած եւ  
տիկնանցէ առնուած դրամը այն ա-  
տեն միայն հոն արձանագրած են : Պ.  
Ռոստոմ վառնա գալէ վերջ , այն նոր  
Տետրակը Տիկնանքուն ցոյց կուտար  
համոզելու համար , ներկաներէ մին ա-  
ռաքից թէ այդ չէ ճիշդ տետրակը :  
Բուն տետրակը մէջ առեղէ վերցուած  
էր , որուն մէջ Կ. Թ. ի եւ ուրիշնե-  
րու ձեռագիրը կար , մինչդեռ նոր  
տետրակը միայն Օ. Գ. ի ձեռքով դը-  
րուած էր :

նութեան եւ թէ՛ չուագահանդէսի  
հասոյթներէն սանքիւ մը ոչ Տիկ-  
նանց Մասնաճիւղին եւ ոչ Դաշ-  
նակցութեան Բիւրօյին չէ յանձ-  
նուած :

Այս ամբողջ դրամները մտած  
են այն տեսակ ծակ գրպան մը  
որ կ'ըլլով չի կշտանար ու միշտ  
անթիւ է : Արհամտեան Բիւրօն  
այս բանը լաւ գիտէ բայց ինչո՞ւ  
ցարդ չի հրատարակէր :

Որովհետեւ . . . . . Հ.

ՎԻՔԴՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՅԻՆ

ԿԵՆՍԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԹԻՒՆՆԵՐ

Ուլիշէմ Գ. թագաւորին մահը  
եւ դեռաւոր վիքդորիայի գահա-  
կալութիւնը պաշտօնապէս ծանու-  
ցուեցաւ թէ՛ փոքրագետն եւ թէ՛  
Պետական բարձրաստիճան , անձնա-  
ւորութեանց : Այս վերջինները  
փութացին 18ամեայ վեհապետու-  
հին մօտ , անոնց մեծ մասը առա-  
ջին անգամ կը տեսնէր զինք : Օր-  
ուան վարչապետը , Լորա Մէլպորն  
թագուհին կը սովորեցունէր հարկ  
եղած պաշտօնական եւ վեհապետա-  
կան ձեւակերպութիւնները , որոնց  
մասին մանկամարդ թագուհին  
բան մը չէր գիտեր կոնխալ :

Առաջին անգամ զինքը գահ ա-  
ռաջնորդեցին իր երկու հօրեղբայր  
ները Բէյմպրէնտի եւ Սթէքսի  
գահաւորը , ուր բազմաժին պէս  
ամչկոտ համարձակութեամբ մը իր  
առաջին վեհապետական ճառը տը-  
տասանեց : Անոր մէջ յօ. վեալ շեշ-  
տեղով իր հօրեղբոր թագաւորին  
մահը եւ իր յաջորդիւր յայտարա-  
րելէ յետոյ , աւելցուց թէ իր եւ-  
րիտասարդ եւ անփորձ տարիքին  
մէջ կը հրաւիրուէր ծանր պատաս-  
խանատւութեան մը ներքեւ մըտ-  
նել , բան մը որ աւելի հասուն  
տարիքի մէջ եւ երկարամեայ փոյ-  
ձառութեամբ մը կ'ընար տարուիլ :  
Ուսկայն ինքը վստահ ժողովրդի  
հաւատարմութեան , խորհրդարա-  
նին իմաստութեան եւ իր մօրմէն  
իրեն ներշնչուած սկզբունքներուն  
վրայ՝ կը յուսայ թէ օգտակար  
պիտի ըլլայ իր անգին , Հայրենի  
քին ու եկեղեցոյն :

Իսկ այս ճառէն յետոյ՝ որ ներ-  
կաները խորապէս յուզեց , թա-  
գուհին Սկոթլանդի եկեղեցոյն  
պահպանման երդմագիրը ստորա-  
գրեց . ուրիշ վերջը վիքդորիա  
առաջնորդուեցաւ Սէնդ Շէյմսի  
պալատը . հոն վերջնականապէս ա-  
ռաւ «Թագուհի Սթեն Բիւրօն»  
իւր եւ իրաւաստի» տիտղոսը եւ  
առաջին անգամ ըլլալով սուրբ հա-  
գուստներով ներկայացու ժողովր-  
դին , որոնք միաբերան երգեցին  
«Տէր պահէ թագուհին» երգը :

Այս արարողութիւններէն քանի  
մը օր ետքը , թագուհին խորհրդ-  
դարաւ գնաց ուր կրկնեց իր պե-  
տական ուստը եւ երեսփոխանե-  
րու ժողովը լուծելով նորի մը  
ընտրութիւնը հրամայեց ըստ օ-  
րինի :

1838 յունիս 28ին տեղի ունե-  
ցաւ թագաւորութիւնը Ուէստմի-  
նիստի Արքայադստի եկեղեցին  
մէջ , Թագուհին իր թագաւորու-  
թեան օրը հազած էր ծիրանե-  
գոյն թաւիչէ վերարկուն՝ ոսկիով  
բանուած ու սպիտակ մուշտա-  
կով եղբորուած . իր վրայ կրելով  
Անգլիոյ Շնորհապալի , Սկոթլանդ  
Ուղտափուշի , Կալէսի Բաղան-  
եաց եւ Իռլանտոյի Ս. Պատրիկի  
առագ պատուանշանները :

Օծման եւ թագաւորութեան ա-  
րարողութիւնները Բէնգլիալերի  
Արքեպիսկոպոսին կողմէ կատար-  
ուած են հետեւեալ կերպով .

Թագուհին եկեղեցին մէջ նստի  
բազմած է չքեղ օթոռի մը վրայ  
որ «Ճանաչման Աթոռ» կըսուի .  
յետոյ Բէնգլիալերի արքեպիսկո-  
պոսը առաջ գալով , երեսը դէպի  
Արեւելք դարձուցած թագուհին  
կը ներկայացնէ ըստութեան ը-  
սելով . «Տեսարք ձեզ կը ներկայա-  
ցնեմ վիքդորիա թագուհին , օրի-  
նաւոր թագուհին այս տէրու-  
թեան , Դուք ամենքդ որ եկիք էք  
կը յօժարէք ձեր յարգանքը մա-  
տուցանելու» : Ինչպէս որ տար-  
ի պատասխան միաձայն կերպէ ,  
«Տէր պահէ թագուհին» : Արքե-  
պիսկոպոսը իր հարցումը կը շա-  
րունակէ ասպէս Արեւմտեան , Հիւ-  
սիսային եւ Հարաւային կողմիւ  
գումարով եւ թագուհին որ այս  
միջոցին օտքի վրայ կը նստար ,  
միշտ երեսը կը դարձնէ հարցումը  
սովորած կողմը . իսկ փոքրագու-  
րէն ալ նոյն պատասխանը կուտար .  
«Թագուհին խորանին առեւել Ա-  
րեւմտեան վրայ իր երդումը ը-  
նելէ վերջ կը նստի Լուսարտ թա-  
գաւորին գահուն վրայ եւ զլիւն  
վրայ ծանրագին ծածկոյթ մը կը  
բռնուի : Ապա կ'սկսի օծումը :

Արքեպիսկոպոսը յաջորդաբար կը  
ծէ վեհապետուհին պուլսն ու  
ձեռքերը Ս. Իւղով , ըսելով . «Օ-  
ծեալ եղէք Սուրբ Միւռնիով որ-  
պէս թագաւորք , քահանայք եւ  
մարգարէք էին օծեալ , Եւ որպէս  
քահանա Զատոք եւ Մարգարէն  
Նաթան թագաւոր օծեցին զՍու-  
րբուն , այնպէս եւ դուք օծեալ ե-  
ղէք , օրհնեալ եւ սրբագործեալ իր-  
բեւ թագուհի այս ժողովրդեան ,  
զոր Աստուած , ձեր տէրը , տուած  
է ձեզ իշխելու եւ կուսակցութեւ  
Յանուն Հօր , եւ իրեղոյ , եւ Հօգ-  
ւոյն Սրբոյ ամեն :

Ետոյ արքայական սուրը Ար-  
քեպիսկոպոսին կողմէ յանձնուելով  
թագուհին կըսեն . «Ընդունեցէք  
այս արքայական սուրը , զոր ահա  
Աստուծոյ խորանէն բերիք , եւ որ  
ձեզ կը յանձնուի մէր ձեռքով ,  
Աստուծոյ անարժան ծառաներուս  
եւ եպիսկոպոսներուս ձեռքով . ա-  
սով արդարութիւնը ի գործ դրէք  
անվախ ու անխառնութեան աճումը  
կատարեցէք (\*) , պաշտպանեցէք  
Աստուծոյ եկեղեցին , օգնեցէք որ  
բերուն եւ արիւններուն , նուազման  
մէջ ինկած բաները վերահաստա-  
տեցէք , պատեցէք եւ կարգի բե-  
րէք ինչ որ անկարգ է , (\*\*) եւ

(\*) Շխտակը շատ կատարեցին Հայ-  
կական Պօքրական խնդիրներու մէջ :  
(\*\*) Իրաւ ալ այնպէս եղաւ Սու-  
թանի 25 ամեակը շնորհաւորելով :

Հաստատուեցէք ինչ որ կարգին է»  
Այս կարգաւ կուտան վերաբ-  
րուին Մատանին, Արքայական  
Մանկալը, Գաւազանը «Իբր գա-  
ւազան Արքայականին և Գլխա-  
թեան» և վերջը թագը գլխին  
կը դնեն. ոսկէ վերջը թագուհին  
կանցնի յարգանաց գահուն վրայ,  
ուր արքայականագոյնն սկսելով կըն  
դունի ամենուն հպատակութիւնը,  
այսպէս «Չոր օրոն հմ բոլոր  
կեանքիս մէջ և երկրի գլխայ ձեզ  
միայն պաշտել և բոլորսնուէր  
ձեզ ծառայել կուխտեմ: Հաւա-  
տարմութեամբ պիտի ծառայեմ,  
ընդդէմ ամեն տեսակ մարդկանց  
պաշտպանելով զձեզ և ձեզի հա-  
մար պիտի պարծիմ ու մեծնիմ» կը  
սեն:

(Շարունակելի)

## ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օրմանեան Պատրիարք անձամբ  
Անգլիոյ Գիտական Գիտություններ  
Եւ թաղով թագուհին մահուան առ-  
թիւ իր ցաւակցութիւնը յայտնած  
է զիսպանին:

— Պատրիարքը նոյնպէս թա-  
գուհին մահուան առթիւ Գէն-  
տրպլերի Արքեպիսկոպոսական  
ցաւակցական հեռագիր մը ուղղե-  
լով ինչորոշ է որ հաճի Հայ—Պատ-  
րիարքին ցաւակցութիւնը յայտ-  
նել Անգլիոյ նոր թագաւորին:

— Վերջերս թաղաւ մէջ մուտ  
է խուպէսերեան Մհեր. կարողացեալ  
անուն ազգային մը: Հանգուցեալը  
3000 ոսկի կտակած է պայմանաւ  
որ այդ դրամին տոկոսէն 75 ոս-  
կին յատկացուի տեղւոյն եկեղեցի-  
ին և իր անուամբ եղած վարժարա-  
նին: 18 ոսկին ուղղւ. Հիւանդանոցին  
15՝ իզմիրեան մրցանակին, 12  
երեսաղէմի վոնքին: Իսկ այս  
կտակէն զատ հանգուցեալը 100

ոսկի տուած է Տփլիսի ազգաւոր  
խնամին, 30 ոսկի կիսարիւյ Ս.  
կարողացեալ Գիտություններ, միեւնոյն  
այ 200 ոսկու գումար մը թաղա-  
սի շրջակայ թէ Հայ և թէ Յոյն  
եկեղեցիներուն ու պարոններուն  
համար կտակած է:

— Պոլսոյ Մամուլի թաղի ազ-  
գայնաց վարժարանին մէջ խաչարա-  
րութեան ճիւղ մ'ալ հաստատուած  
է խաչարար մ'ալ վարժարան է ա-  
շակերտութիւններուն գործնականա-  
պէս գաւա տարու համար:

— Կովկասի միւլ և միւլ տեղերը  
յանուն Գրիգոր Չանչեանցի խորհ-  
գործական հիմնարկութիւններ կը  
լան և թէ հանգուցեալին բացած  
որդանոցներու ինչպատ հանգանա-  
կութիւններ կը կատարուին:

— Շահին կողմէ Օրմանեան  
Պատրիարքին տրուած Շիրի խուր  
չիտ պատուանշանի մեծ յապաւե-  
նին համար, Պատրիարքը Պարս-  
կական գիտականութիւնը երթալով  
իր շնորհակալութիւնը յայտնեց է:

— Տիւրքիոյ Ուրդախանը հրապա-  
րակաւ շնորհակալութիւն կը յայտ-  
նէ, տոնախմբութեան և հարսանի-  
քի մը առթիւ ինչպատ որբերու  
հանգանակութեան մասնակցող  
Պատ. ազգայիններուն, որոնք զս-  
յոցած է 16 ֆր. 10 սանթիմ:

— «Շաիր» հանդէսի մէջ Տիար  
Յ. Ճանկրիւսի պէմ երեւցած  
անվայել անհարկութեանց պա-  
տասխանը յաջորդ թուով պիտի  
հրատարակուի:

## ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՏԱՐԵՑՈՅՑ

Արթ. Տէր Ղեւոնդ քէն. փա-  
րագիտի ի կողմէ հրատարակեց  
1901 տարւոյ Ընդարձակ Տարե-  
ցոյցը, որ կը պարունակէ շահե-  
կան տեղեկութիւններ և հետա-  
քըքրաշարժ բազմաթիւ պատկեր-  
ներ, Գիտն է 1 ֆր.

Գիտն յորինողին ի շնորհ կամ  
գրաւածառ Ա. Զարբհանեանի  
ի վաւանա:

## ԲԱՌԳԻՐԻ ՓՐԱՆՍՄԱՅ

Ամբողջ գործը երկու շաբաթ  
տարեկէ պիտի բաղկանայ, որոնց  
տեղիները արդէն ստացած ենք:  
Այս հատորը 1060 մեծագիր երեք  
սիւնակներէ կ'ընէ բաղկացած է,  
գիտն է 25 ֆր. ոսկի. երկրորդն  
ալ ի մօտոյ պիտի հրատարակուի  
նոյն գինով:

Կարծէ որ ամեն գրասէր ազգա-  
յին ունենայ. ստանալ փափաքողք  
թող զիմեն մեծանուն մատենա-  
գրին:

Իշ. Գ. Լուսինեան  
108 աղ. Տր Նեոյի, ա Նեոյի  
սխալ/Ս. Լ. (Ֆրանս)  
կամ «Հայերի» ի խմբագրութեան  
վաւանա

## 1900-1901

### ՅԻՄՆԱՄԱ

Կէչէն սէնէ աշուրպ ալլաքճա  
տէվամ իլէ, Ֆրանսայը մէշուր վէ  
ալէմիտէ օ թարաֆա ճէլպ իտէն  
Սէրկիի ումուլի վէ օ սէպէպլէ  
իճու օլլան շէնլիքլէր վէ վուզու  
պուլան իճթիմալարը պիր թարա  
ֆա ալարազ, հազըքաթը հալտէ  
1900 սէնէսի Ֆրանսա իշիւն էնտի  
շէլի սէնէլէրտէն պիրիսի օլմուշ  
տըր,

Պու սօն պիր գաշ սէնէլէրտէ  
Ֆրանսատա վուզու պուլան պիր  
թաղը միւնասիպէթսիզ հալլէրին  
ճումհուրիլէթէ գարշը գրալըզ վէ  
իմէրաթօլըզ թարաֆտարալը  
օլլանլըն էլինէ պիրէր սիւհ  
օլլանմուշ օլլալը կէչէն սէնէքի  
միւթալալըզտա պէյան իթմիշ  
իտիք: 1900 սէնէսիտէ պու հալլէ  
րին տէվամը իլէ կէչմիշ տիր:  
Ճումհուրիլէթին մէպէքի հաղը.  
ընա գարշը օլլան շիքեայէթլէր  
օլլալըզա աշիքեարէ կէթրիմիշ,  
վէ մէշուր Բօլ Տէրուլէտ, Զօլա

մահէթլէրի հի.քի մէթէ գարշը  
պէթիլէ վէլլէլէ շրգարմըշ տըր:  
Ֆրանսան իմուսը ու նուֆու  
սընա էթէլլէլէ խալէլ կէթիլմիշ  
օլլան Տրէյֆիւս մէսէլէսի. հի.քիւ-  
մէթին սայ ու զարէթիլին աքսի  
սի օլարազ էլլան գաթանմըշ ատա  
օլլանմազ: Տալիլի պէթիլէ պիր  
րահաթըզլըզալտան պիրի տէ  
քիլլիլէթլի մէսարիֆլէրէ — պա-  
խուսուս տօնանմարնը տրթիմազ  
իշիւն — կիրմէր մէզպուրիլէթին.  
տէն հի.քիւմէթին պիր տիրիլի  
հաղալը գուրթարաթալըզ տըր:  
Նէֆաի հի.քիւմէթ էրքեանը պէյ-  
նիւտէ իլիլիլաֆ մէվճուտ օլլալը  
քի Պէլէտիլէ ինթիսապաթլարնտա  
կէթրիւնտի, տիր շիւտիլէթէ պիր  
հալ տըր:

Խարքի լօլիլիլալտա Բու  
սիա իլէ իթթիֆազ րէյտա իթթի  
կինտէն պէրու, Ֆրանսան տիւշ  
կինլիլիլ տէվամ իթմէթալ օլլալ,  
քիլլիլէթլի բարալա վէ նուֆուս  
զըզըլընլըզնա մաւճիպ օլմուշ  
օլլան Բուսիա իթթիֆազըտա կէ  
չէն սէնէլին սօնլարընտա րէքտէ  
գալի պիր հալտէ պուլըմալօր ի.  
տիր:

Ֆրանսա հի.քիւմէթի 1900 սէ.  
նէսիտէ խարթէլէ էլտէ իթթիկի  
մէնֆուլալ հալընըզ Սուրիատա  
Շամ — Համա շըմէլտըֆէր խաթ.  
թը իթթիլալընէ էլտէ Իտէպիլ-  
մէսի տիր:

Ինկիլիլէրանը Աֆրիգատա  
կին կինէ հալըլալ քէսպը նու.  
ֆուս իթթիկի Ֆրանսայը շօքճա  
րահաթըզ իտէր մէսէլէլէրտէն պի-  
րի օլմուշ տըր: Հաթթա պուլըն  
նէթիլէթի օլլալը — թուրուզը  
թահթը հիմայէթիլէ ալապիլտիկի  
կիպի Մարօք (Ֆէս) գըթալը ի.  
չինտէ օ հօլտա նիլէթլէրտէ պու-  
լընմըշ իտէտէ շիմիլէ գաթար  
հիլ պիր մուս ֆիֆազիլէթ էլտէ ի-  
տէմէթի տիր:

## ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԶՈՒՅԵՐ [43]

(ՊԱՏԿԵՐ ՄԵ ՏԱՅԿԱԶԱՍԱՍԱՆԻ ԻՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԵՆ)

Հարաւ ներս մտնելուն պէս, իր կեսրոջ ու հա-  
ւընքուրի ընկերութեամբ եօթն անգամ թոնիլը  
չուր կը գաղտնայ ու հսն դրուած եօթն հատ լալաշ  
հացերը՝ ամին մէկ դառնալուն մէջմէկ կողմը կը ձգէ  
այդ եօթն փաթ (եօթն անգամ) դառնալու արարու-  
ղութենէ ետք, թագուհին իր հարսանեկան քուն-  
ջը (պուճախ) կը տանին, քանի մը վայրկեան ոտ-  
քի վրայ կենայէ ետք, իր կեսրոջ ու Գաւոր կնոջ  
հրամանով, իր տակ ձգուած նախշուն թաղիքի  
վրայ կը նստի, շուտով կայտառ մանչ մանկիկ  
մանոր դողը կը դնեն, սրպաղի հարսի անդրանի-  
կը արու լինի: Ու հարաւ իր գրպաններէն զա-  
նազան մրցեղէններ հանելով, այդ անկիկին կը  
նուրէրէ: Կոչ աղջիկներն ալ հարսի բոլորը շրջա-  
պատելով, անոր առատ մագերու պարարտ հուսկէ-  
ներու հետ շարուած, չամիչ, թուզ, պաղպղի  
կտորները կը փրցունեն կուտեն, որ, իրենք ալ  
շուտով խաւկրով հարս գաղտնայ:

Հին աստիներ, պատներ' ու օր կը աւելն եղեր  
Հայաստանի մէջ զիւղական հարսանիքները: (Սակէ  
60—70) տարիներ առաջ, եօթն օրի իշած է եղեր,  
մեր օրերուն, երեք օրի վերածուցաւ: Այսօր  
կրճատուածի հետ ջնջուեցան նաեւ այն ամէն հին ու  
խորհրդաւոր սովորութիւնները, որոնք իրենց  
հնութեան հետ, մեր տոնալոյն կեանքի դարաւոր  
իշխանները կը վերաբնակեցին, ու անոնցմէ ու-

մանք, մեր ազգային ընտանեկան դարերու  
կեանքէն նմաններ էին: Այս նմաններէն մէկն է  
նաեւ՝ պսակէն երեք օր ետք, ամբողջ հարսանե-  
րու պարով ու ինքուով, փեսան, գիւղի ամեն  
նէն յորդառատ, կամ անուշահամ աղբիւրը ջուր  
տանելն. որ, մինչեւ վերջին տարիները հետեւեալ  
նկարագրութեան համաձայն կը կատարուէր Փ...  
գիւղի մէջ:

Պսակէն երեք օր ետք, միեւնոյն բազմութիւնն  
չուզեցնելով ու հոտաներով՝ խալցուցիչ որոտումներ  
ով պատրաստութեան մէջ են: Սահակն իր թա-  
ղաւորական (փեսայութեան), հագուստներ գետ շէ  
հանած, Գաւոր Սալգիս արծաթապատ ներքոտ-  
րը կապած, իրենց խուրի աղապներով, ցո-  
րեկուան ժամ 2 1/2 (Բ. Ե.) գուրս կեննեն անէն:  
Պսակ երթալու պէս, ամենն ալ կը պարեն՝ ջուր,  
ջուր, մանաւանդ փեսային մօտիկ ազգայնութի-  
ւոյնը: Ո՛չ յոգնութիւն կը զգան ու ո՛չ կը մսին:  
Մէկ կողմէն գինին ուղքին, միւս կողմէ գոռացող  
դահուլն ու գուռնա՛, անոնց ետեւը կը կրկնա-  
պատկեն: Ետեւ տեղ երբ կը կային, խորեկամեն-  
լու զուռներու սողնա օղբով, գինիով ու մէղինե-  
րով. «Թապալներ» կը հանուին անոնց, ամե-  
նուն ալ իջրամ կընեն, ու այդ իջրամներով ար-  
դէն այն զուարթ հարսանեւորներու զուռները կը  
տալքեն ու ստամոքսները կը լեցնեն:

Վերջապէս «վերին դաշտ» վճիռ առուակի քո-  
վն են, փեսան Գաւորի հետ կը մտնանայ ջուրի  
զուռ՝ աւազանին, աղապներէն մէկի ձեռք եղած  
հաւ կամ աքաղաղը (աւելի աքաղաղ) Գաւոր աղան  
կառնի, իր սուրբ պատենէն կ'աղաւթէ, թաղա-  
րին կը յանձնէ երկուքը մէկին: Սահակը Սուրբ  
ու Հուրի տղայ, արդէն այդ գործիքը գործածելու  
խիտ վարժ է. մէկ հարուածով՝ այդ մատաղջու  
կնիկանիլ զուռը կը թոցէ: Իր քաջութեան ա-  
պացոյցը անգամ մը եւս գործնապէս կուտայ: Գըլ-

խառնուած հաւը աղապները կը խնն, սուրը կըն-  
քահայրը կը սրբէ ու պատենան կը տեղաւորցնէ:  
Փեսան իր ձեռքերն ու երեսը այդ վճիռ ջրով կը  
լուայ, ու իր ձեռքով ջուր կը սրկէ բոլոր հան-  
դիսականներու վրայ յետոյ բոլորովին չը գոր-  
ծուած հաղէ կարմիր փառչ մ'ալ այդ ջրով կը լեցնէ  
ու առջի ողեւորութեամբ ուրիշ ճամբով մը, դէպի  
գիւղ կը դառնայ առ խուրը. ճամբան ով որ հան-  
գիւղի այդ յաղթական խուրին, թագաւորն, իր  
ձեռքի ջուրէն քիչ մը անոր վրայ կը ցանէ, դարձ-  
եալ գիւղէն անցած միջոցին, շատ մը տանիքէ,  
(աւելի մօտիկ բարեկամները) զարգարուած թա-  
պալները անոնց առջեւ կը հանուին, ու ամենուն  
հաւասար կը հրամային: Փեսան ջուրը տանող  
խումբը Սիւրաքենց տանիք կըրթայ, զխառնուած  
հաւը աղապներէն մէկը երգիքէն վար կը ձգէ, ու  
կը սկսի բացօդեայ գեղընկ պարահանդէսը, որ  
շատ հետաքրքրական է իր պարզութեան մէջ:

Հարս ու փեսան նուէր տուողները, թագաւորը  
հագուցուցած ատեն իրենց նուէրները առելու, ու  
Ուսթայ Աստուրի ազգաբարոյթեամբ ամէն մէկու  
տուածի որակն ու քանակը բոլորն ալ իմացած են:  
Չորրորդ առաւօտ, թոնիլները իջնելէ (վառսե-  
լէլ) ետք, Սիւրաքենց ազգական ու հարսանիքի  
հրաւերուած տուներու տանտիրիկները մէջմէկ քա-  
սա (հողէ մեծ սկաւառակ) թարմ կերակուր լեցու-  
ցած անուրջներ զոյգ մը հաց դարկաւ խումբ  
խումբ կը գիւմն հարսանիքի տուն: Այս եկողնե-  
րու մէջ կը գտնուի նաեւ Սաթենիկի մայր Սանու-  
շակը: Հարսին «տախտ աւելի» տալու արարողու-  
թիւն պիտի կատարեն, ու ամէն մէկը իր նուէր  
պիտի տայ հարսին, որին այդ տրուած նուէրին  
կըսեն, «տախտ աւելի ա»:

(Շարունակելի)

Պատանոս պոյ կիւն խաղի ճի հէր  
մէսէլէրտէ քէլո Չիւտէտէ օյ  
տուղը կիպի Բոսիւտոյ հէմէֆ  
հար պուլընոսգ մէճ գոյէլէթին  
տէ վէ Շարգոտ հէր պիւր հարէք  
հաթը Բուսիւտոյ մուլմալըգ վէ  
մուսֆիլըգ պիւր հարաքէթ օլտր.  
ղընտան, Պատանոս խաղի ճի  
բօլիթիքա տարիլէրինտէ պիւր  
նէվի էսարէթ վաղիլէթինտէ պու  
լընմագտա տըր քի պուտոս քէն.  
տի շան ու մէնֆուսթընըր զիւտտէ  
ճէ սէքթէտար իթմէքտէ պուլը  
նըլօր:

Տէվամի

### ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

— — — — —

ԹԻԻԻԳԻՅԱ

Սատրաղամ իս լիլ Բիֆաթի փա  
շանըն խաթմալըղը մէշհուր Տօք  
թօր խօրասանճեւան խաթմաթնտան  
թէտալի օլընմասընը Ուսթան ի  
բատէ իլէ էմր իթմիշ տիւր:

Հաթթա «Պէրիլէր Թալիպթի»  
ղազթմալըն պէյանընա նաղարէն  
Սուլթան քէնտի հասթալըղընտա  
Տօք խօրասանճեւան պաղտըլմագ  
նիլէթինտէ պուլընըլօր իթմիշ:

— Սէլանիկտէն Մարսէլ կաղէ  
թալարընա վերիլէն մալիւմաթա  
նաղարէն. մէղքիւր շէհիւտէ ա.  
հալիւն էմիլէթի իշլէն պիւր  
խըրսըղ գուլմանիսը իթմիշ օ.  
լընմըշ, Հէր քիթի մէղքիւր շիւրքէ  
րէիսինէ ալտա իւշ ֆրանք պիւր  
վերկի վերիւր իոէ խըրսըղարտան  
աղատ պուլընըլօր իթմիշ:

Ահալի մէմուրիլէթի պու վէր.  
կիի էօտէմէք տէ օլուպ զապթիւ.  
նըն սայ ու զայրէթինէնէ տք.  
սիսի օլարագ էլան միլթէճասըր.  
լար թուլթուլմալը վէ զալթէն տէ  
էհալի աշլէրին թուլթուլմալարը  
նա զայրէթ իոէլօր:

— Ալմանիս իմէրաթօրընը մէ.  
սարիֆի իլէ Ստանպուլտա Սուլթան  
Ահմէտ մէյտանընտա հաթթան  
չէշմէնին րէսմի քիւշատը Ստան  
պուլ Ալման էլիսի թարաֆընտան  
թիւրք վիւքէլասը հաղըր օլտուղը  
հալտէ իճրա օլընմըշ տըր:

— Եւմէնտէ թէքուր հիւքիւմ  
իտէն գարընըղըգ իշլէն օրալա  
գուլվէի ասկէրիլէ կէօնտէրիլմէ  
սինէ իրատէ օլուշ:

### ԹՐԱՆՍՎԱՍԼ

Բրէթօրիտան վերիլէն պիւր  
թէլէկրաֆ Լօրտ Բիշէրին թէհ  
լիքէտէ պուլընտըղըն պիւրիլիօր  
Բրէթօրիտ իլէ մուխապէրէ հօլ.  
լարը քէսիլմիշ տիւր:

— Ինկիլիզէրին Նաթալ վէ Քաբ  
տա վաղիլէթիւրի աղըր վէ թէհ.  
լիքէլի օլտուղը թէլէկրաֆ հալա.  
տիսինտէնտիւր:

— Պօէրէլի հէլէճէք վէ ճէպհա.  
նէ իլէ տուլս իքի չըմէնտըֆիւր  
գաթարը գապթ իտուպ. պիւրտէ

Լօրտ Բիշէրին օթուրաղըր գա  
թարըր գապթ իտուճէք իքէն մու.  
ս վէնիլէն ասկէր էլէթիլա գ Պօէր.  
լէրի կէրիլէ սիւրմիշ տիւր:

### ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Իթմիֆաթը Սէլասէ (Ալմանիս  
Աւստրիա, Իթալիա) կէլէճէք 1902  
սէնէօրինտէ թէճտիտ օլաճաղըր վէ  
Բօմանիա հիւքիւմէթիտէ րէսմէն  
մէղքիւր իթմիֆաթա կիւրէճէկի  
էվրօփա կաղէթալարը պիւրիլիօր  
լար:

### ՏԱԻԻԼԻՅԷ

Սօֆիատան վերիլէն պիւր թէլէկ  
րաֆա նաղարէն, հէնի գապթիւ  
սուրէթը աթիլէտէ թէշքիլ օլըն.  
մըշ տըր:

Ճէնէրալ Բէթրօֆ րէիսի վիւ.  
քէլա, Տաիլիլիէ նաղըրը վէ մու  
վազգապ խաթիլիէ նաղըրը:

Ս. Գ. Նշոֆ Ատլիլէ նաղըրը.  
վէ մուվազգապ թիճորիթ նաղը.  
լար Ս. Բէլիլի Սէլարիֆնաղըրը.  
Ճէնէրալ Բարիթըվ հարալիլէ  
նաղըրը վէ մուվազգապ Նաֆա  
նաղըրը Ս. Պանչիֆ Սալիլիլէ:

— Գրալիլա վիքըրիտանը վէ.  
ֆաթթընտան տուլար տէթթի հաթ  
թա հաթ թուլթուլմալը Գէլաւ.  
լիլէն հաղըրէթիւրի էմր իթմիշ  
տիւր:

— Հիւքիւմէթ պուլտան պէօլլէ  
սիւհալ լիլընտա պուլընան օրտու.  
նըն մըգտարը 50 պիւրտէն 60 պի.  
նէ չըգարմալը պարալաշտըմըշ  
օլտուլընտան Հարալիլէ նէգարէթի  
իլիլիլաթ (պուհստի) ասկէրէրին  
5 րնճի վէ 6 րնճը ֆրաղարը սի.  
լահանտըմըշ տըր:

Պուլկուր օրտուլըն պէօլլէք  
ասկէրի մանօլուարը իսէ իշպու.  
թուլմալըն նէհալէթինտէ Սօֆիա.  
տա վէ Քէսթէնտիլտէ իճրա օլը.  
նաճագ տըր:

### ԻԹԱԼԻԱ

Աօստօ Տիւգասը Գրալիլա վիք.  
տօրիտանը ճէնաղէսինտէ իթալիա  
տէօվլէթի թարաֆընտան հաղըր  
պուլընաճագ տըր:

— Մէշհուր մուղիքի շիւտա վէր.  
տի վէֆաթ իթմիշ տիւր, Ճէնաղէ.  
սի հիւքիւմէթին մէսարիֆի իլէ  
գալտըրըլուպ, վէլի Ահա Գրալ  
թարաֆնտան վէ մէսարիֆ նաղըրը  
իսէ հիւքիւմէթ նամընա ճէնաղէ.  
տէ հաղըր պուլընաճագալար, Ուսթան  
իթալիա շէհիլէրինտէ սանճագ.  
լար հաս օլմագ իւղրէ հարը չէ.  
քիւլմիշ մէքթէպլէր վէ թէաթրօ  
լար գարանմըշ տըր:

### ԻՆԿԻԼԻԹԷՐՈՒ

Գրալիլա վիքըրիտանը ճէնաղէ  
ալալը պու կիւն իճրա օլուսուպ  
ճէսէտի Օսպօրնտան թօփ արա.  
պասը իւղէրինէ գօնուլարագ չը.  
գալըրըլուպ Ուսթանտալա նաղլ օլընա.  
ճագ տըր: Ճէնաղէ ալալընտա  
Գրալ Էտուարտ խանէտանը գրալի  
Ալմանիս իմէրաթօրը վէ վէլի

Ահալ սիւվարի օլարագ թապու.  
թին տըքասընտան կիւմէլէրէ:  
Պաշլուտան մաստա Պիլիֆա.  
Գրալիլ Լէոքսլա, Էտան Գրալ  
Ճօլթ, իթալիա վէ Աւստրիա վէլի  
ահա տիւքալարը պիւղաթ հաղըր  
պուլընաճագալար. տիւվէլը սալիլէ  
թարաֆնտան հաղըր պուլընաճագ  
հէլլէթ ու Բրէնսլէրին իսիլէրի  
էլան էլտէ իտիլէմէմիշ տիւր:

Սիւհիւմէ Գրալիլա էվրօփա  
խանէտանը գրալիլէրտէն Ալմանիս  
Բուսիա, Տանըւարգա, Էտան,  
Ռուսիան վէ Սաքս Բօպուրկ  
— Կօլթա. Հէս—Պաթիլէնպիւրկ—Շիլլիլէ  
Հօլտալի տիւքալարը ալիլիլէրի իլէ  
հաղըն մէսուպիլէթի վար տըր:

Գրալիլանըն ճէսէտի Ուսթանտ.  
տա զէվլէ Բալէն Ալպէրդին գապ  
ընընտա կէօմիլէճէք տիւր:

Գրալը ճէտիտ Էտուարտ Է.  
ֆիտրվար 14 տէ Բաուլմանը րէս  
մէն աշուպ քաննը Էտուարտի սագ.  
լամալ իշլէն րէսմէն իճրալի հէ.  
մին իտէճէք տիւր: Գրալ Շարալի  
տէօվլէթտէ քաննը Էտուարտի սագ  
լալաճ ողընա զալթէն հէմին իթմիշ  
տիւր:

Բաուլմանըն քիւշատընտան  
սօնկրա թաճ գօլմագ րէսմիլին  
վաղթը տէճագ թալին օլընապի.  
լէճէք:

Գրալըն պէօլլէք մախտուլը քի  
տիւք տը Էթրք թէսմիլիլէ օլտուր  
իտի. շիմտի վէլի Ահա օլտուլըն.  
տան Բալէն տը կալ իսմինի տլ.  
մըշ տըր:

Ենի գրալիլա Ալքսանդրա  
Տանըւարգա գրալընըն քէրիլմէսի  
Էտան գրալը Ճօլթին վէ Բուսիա  
իմէրաթօրընը վալիտէսիլին  
հէմիլիլէսի տիւր:

— Բուսիա տէօվլէթի Պաղտատ  
վէ Պուշիլ շէհիլէրինէ պիւլէր  
պէօլլէք գօնուլարալ հօլլամաղա,  
իսկէնտէրուն, Պաղտա, Մանաս.  
թըր վէ խարբըրդէ գօնուլարալ  
վէ Էտիլիլէ, Պալալիտտէ գօնու  
լա վէքիլէրի կէօնտէրմէկէ գա.  
լար վէլմիշ տիւր:

— Հիւքիւմէթ Տիլուրը Ուսթան.  
միլէ իտալէսինտէն 50000 վէ Օ.  
թոման պանգասընտան 80000 ի  
րա իսթիլլարալ իթմիշ տիւր:

### ԲՈՒՍԻԱ

Իմէրաթօր վէ իմէրաթօրիլա  
Ս. Բէլիլէսպուրկա ալպէթիլէ ա.  
հալի թարաֆնտան պէօլլէք ալ  
քըշար իլէ գապուլ օլընմըշտըր:

— Սօն Ռուս—Թիւրք մուհա.  
րէպէսինտէ Ստանպուլ գարուսընա  
գատար Եիւրիլէն մէշհուր Ճէնէ.  
րալ Կուրկօ վէֆաթ իթմիշ տիւր:

### ԻՐԱՆ

Ալիլիլէն իմիլիլալարը Բուսիա  
րա վէրիլէն մատէլէրին թէտքի.  
քի իշլէն պիւր թաղըմ Ռուս միւ.  
հէնտիլէրի Աճմիստանա կէշմիշ  
լէր:

— Պուլտան սօնկրա Աճմէլէրին

հսկի ուսուլ րապալտըրն տէիշտիւր  
մէլիլի վէ պ. շաաթի պէօլլէք գալ  
րապալտըր տիւքիլմալարընը. Շաա  
էմր իտուպ. հէր ճիլէթիւմէն իթա  
աթ օլընմասընտա շէտիտէն թա  
լէպ իթմիշ տիւր:

### ՉԻՆ

Բէքինտէն վէրիլէն պիւր թէլէկ  
րաֆ 25 պիւն Չին նիկալի ասկէր  
լէրինին Բանդիֆուտա սիւհալ ալ  
թինտա պէլէտիլէրի վէ Ֆրան  
սըղ էլիլիլին պուլարըն տաղըլ  
մագըրը թալէպ իթմիլի հալտէ  
էլան տուրտուլարը պիւրիլիօր:

### ՍՕՆ ՀԱՂԱՏԻՎԱԹ

Ինկիլիլէրանըն իթմիֆաթը սի  
լուսէլէ տալիլ օլտուղը, հանի Ալ.  
մանիա, իթալիա վէ Աւստրիա  
իլէ պիւրէշտիկի ինկիլիլէ կաղէթա  
լարը հաղալըրալ կիպի. «Բէր.  
սիվէրանա» նաթ իթմիլի կաղէ  
թապտա թաաթիգ իտիլօր:

Պօէր Ճէնէրալ Տէվլիլին ին.  
կիլիլ մուլթիլէթաթթը օլտու քա.  
փա (իւսիտ պուրնու) կիւրմիշ օլտու  
ղը թէլէկրաֆ հալաթաթիտէն տիւր:

### ԹԻԻՃԱՐԻՅԷ

### ՉՍԻԻԻԷ

|                                  |            |  |
|----------------------------------|------------|--|
| ՊՈՒՂՏԱՅ                          |            |  |
| Վալիլին. 51/56 իլէ Էք.           | 7.80/8.80  |  |
| Արապա 50/58 իլէ Էքթ.             | 8.10/10.50 |  |
| ԱՐԲԱ                             |            |  |
| Վալիլին 100 քիւլ.                | 9.—/9.60   |  |
| արապա 38-47 իլէ Էքթ.             | 6.—/6.40   |  |
| ԵՌԻԼԱՅ արապա                     | 4.—/4.60   |  |
| ՅԱՍՈՒԼԻԱ 100 օղա                 | 22.—/28.—  |  |
| ՉԱՎՏԱՐ                           | 7.20/8.—   |  |
| ՏԱՐԸ                             | 5.60/6.20  |  |
| ՄԸՄԸՐ Վալ. 56-57 իլ.             | 6.—/6-20   |  |
| Արապա Էքթ.                       | 6.40/7.10  |  |
| Կիւնտէ 120/150 արապա             | կէլմէքաէ   |  |
| տիւր վէ Վալիլին 20/25:           |            |  |
| Վալիլին մուլթիլէսի ալթուր ֆրանք. |            |  |
| լէ, արապա կիւլմիլլէ, Նաթ.        | 22.90      |  |

### ԲԱՍՏԱԳ

|                           |       |       |
|---------------------------|-------|-------|
| Վարնա մաղաղալարընտա Իւլիք |       |       |
| սաթըլարը.                 |       |       |
| Ինկիլիլէ Իւլիլիլէ Ն.      | 8/4   | 12.—  |
| Ն.                        | 18/24 | 13.50 |
| Ենէլիլ Իւլիլէ Ն.          | 8/14  | 11.—  |
| Աթըլմըշ րամուլգ հօղա      |       | 2.20  |

### ԳԱԳԱԼԻԷ

|                                 |           |           |
|---------------------------------|-----------|-----------|
| Վարնա քիւստընտա պաղապիլէ        |           |           |
| մալլէրին պու կիւնքի ֆիլաթը, ալ. |           |           |
| թուր ֆրանգ իլէ:                 | Յր. Սիւ.  |           |
| ԳԱՀՎԷ                           | 1,83/1.90 |           |
| Շէֆէր. —(Գէլլէ) քիւլ            | —,61      |           |
| » (Գէլլէ) սանտըր                | 31.50     |           |
| ԲԻՐԻՆՃ. —Ճարն չու.              |           | 48.—      |
| վալը.                           |           | 38.—      |
| ԲԻՐԻՆՃ Գիլիպէ չուվալը           |           | 28.—      |
| ԲԻՐԻՆՃ—Ինկիլ.                   |           | 52.—      |
| » րիղօն                         |           | 7.80      |
| ԿԱՉ. —անտըր                     |           | 1.20/1.30 |
| ՉԷԹԻՆ ԵԱՂԸ. —քիւլ               |           | —,45      |
| Գարա իւղիւմ                     |           |           |

### ՍԱՐԱՅԻԷ

Նաթլէն 22 ֆր. 75 սանթիլ  
Սամ, լիբաս 22.85 ֆր. ալթուրն:  
Իփլէք ֆիլաթը տիւլմէէ մէլիլ կէ.  
րիւնիտը:

Отговорникъ Н. Драгулевъ  
Печ. «Взаимность» Варна